

Hazırlayan: Dr. Atilla YARDIMCI
(TOBB Bilgi Hizmetleri Dairesi Başkanı)

Zamanında üretim

Dünyadaki değişimleri takip eden, teknolojinin gelişme eğilimlerini zamanında ve doğru tespit etmeyi başaran beyinlere sahip olmamıza karşın, bunlara gerekli cesareti ve desteği veremediğimiz ortada. **Genç beyinlerin doğru yönlendirilmesi** ve geleceğimizi şekillendirmeleri için, hazırlanan strateji belgelerini raflarda duran değil, yaşayan ve herkes tarafından benimsenmiş bir yol haritasına dönüştürmeliyiz.

Dünyadaki teknolojik gelişmeleri takip eden beyinlere sahip olmamıza karşın, maalesef bunlara gerekli cesareti ve desteği vermiyoruz. Japonya'da kaliteli ürünler üretmek için geliştirilen felsefeyi incelediğimizde, tam zamanında üretimin önemli bir yer tuttuğunu görmekteyiz. İhtiyaç olduğunda ve gerektiği kadar üretim olarak tanımlanan tam zamanında üretim, genel anlamda teknolojik yeniliklerin yaygınlaştırılması için de kullanılabilir. Bir iddiaya göre kullandığımız teknolojik ürünlerin 3 ile 5 yıl önce tasarlandığı varsayılıyor. Uzak görüşlü yöneticilerin ve girişimcilerin olduğu toplumlarda, teknolojik gelişmelerin gündelik hayata yansması daha kolay ve hızlı olmaktadır. Ayrıca dünyadaki genel eğilimleri izleyen, buna göre eğitim ve sanayi politikaları oluşturan, ülke çıkarlarını kişisel çıkarları üzerinde tutan karar vericiler sayesinde, toplumsal refah düzeyinin hızla yükseltilmesi mümkün.

Sanayi toplumu olma özelliklerinden en önemlisi olan araştırma ve yenilik faaliyetlerinin üretime aktarılması sonucunda, rekabet gücü yüksek bir ekonomik yapı oluşturulması mümkün. Ancak bunun başarılması için toplumun her kesimi tarafından benimsenen stratejilerin oluşturulması ve uygulanması sağlanmalı. Bu açıdan bakıldığında geçtiğimiz günlerde açıklanan "Sanayi Stratejisi Belgesi" oldukça önemli ve ülkemize büyük yararlar sağlayacağı kesin.

Aslında ülkemizde birbirinden kopuk ve belli bir stratejik planlamadan yoksun olarak ortaya çıkan birçok yenilikçi çalışmaya zamanında yeterince önem verilmediğini, sonrasında "Biz bunları yapardık, ama ...." diye başlayan söylemleri sıkça duymuşuzdur. Bunlardan özellikle üç tanesi, ülkemizin sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecini hızlandıracak nitelikte olduğundan, oldukça ilgi çekici.

DEVİRİM ARABALARI VE TÜRKİYE'NİN TEKNOLOJİ ÜRETME KONUSUNDA KAÇIRDIKLARI

Demir yolu yapımındaki katkılarından dolayı soyadı Atatürk tarafından verilen Nuri Demirağ bu konuda çok iyi bir örnek. 1936 yılında uçak üretimi için fabrika kuran ve saatte 270 kilometre hıza ve 5 bin 500 metre yüksekliğe çıkabilen, hem barışta hem de sa-

vafta kullanılabilen, "Nu.D.38" modeli uçağı üreten Nuri Demirağ, bugün İstanbul Atatürk Havalimanı'nın olduğu yerde Gök Okulu adında bir pilot okulu da kurmuştur. Daha sonraki gelişmelerin neler olduğunu meraklısının araştırmasına bırakalım. Bunun yanında günümüzde üçüncü köprü'nün tartışıldığı İstanbul Boğazı'nda 1933 yılında, 2 bin 560 metre uzunluğunda, 20 metre genişliğinde, denizden 53 metre yüksekliğinde demir yolu, tramvay ve yaya ulaşımına da imkân sağlayacak bir köprü'nün yapımı için proje hazırlayıp Atatürk'ün de onayını almıştır.

Ama ülkemiz tarihinin akışını değiştirebilecek nitelikteki bu önemli projeler hayata geçirilemez...

Yakın zamanda sinemalarda gösterime giren "Devrim Arabaları" filmi de vizyoner yaklaşım ve bunların uygulanması anlamında ders alınacak niteliktedir. Günümüzde bir otomobilin yaklaşık 18 bin ayrı parçadan oluştuğunu düşünürsek, neleri kaçırdığımızı daha iyi anlarsanız sanırım. Sadece işin maliyeti ile ilgilendiğimiz, yapılan araştırmaların toplumsal ve ekonomik gelişmelere katkısını zamanında doğru biçimde öngöremediğimizin en güzel örneklerinden birisidir, Devrim Arabaları projesi. Kendilerine gelişmiş, diğerlerini az gelişmiş ya da gelişmekte olan diye sınıflandıran ülkelerin hemen tamamında, demir yolu taşımacılığının gelişmiş olması, hava yolu ulaşım araçlarını üretmeleri, otomobil tasarımı ve üretimi konularında dünya da söz sahibi olmalarını, rastlantı olarak değerlendirmek ne kadar doğru olur?

Bu konudaki son örneği, cep telefonu üretimi konusunda vermek istiyorum. Öncelikle bazı sayılara bakalım. IE Market Research tarafından yayınlanan araştırma sonucuna göre, 2014 yılında ülkemizde toplam cep telefonu abone sayısının 74.4 milyona ulaşacağı tahmin ediliyor. Türkiye’de halen cep telefonu abone sayısı ise 64 milyonun üzerinde. 1994 yılında Aselsan, vizyoner bir yaklaşım ile cep telefonu üretme kararı almış ve 1997 yılında ilk modeli olan 1919’un prototipini üretmiştir. O yıllarda Türkiye, cep

telefonu üreten ilk 9 ülkeden birisi durumundaydı. Ancak sadece 3 yıl sonra bu projeden de vazgeçtik. Bu gün dünya genelinde 4 milyarın üzerinde cep telefonu kullanıcısı olduğu varsayılıyor. Günümüzde mobil teknolojilerdeki gelişmeler de dikkate alındığında, neler kaçırdığımızı daha net görebiliriz.

Dünyadaki değişimleri takip eden, teknolojinin gelişme eğilimlerini zamanında ve doğru tespit etmeyi başaran beyinlere sahip olmamıza karşın, bunlara gerekli cesareti ve desteği veremediğimiz ortada. Genç beyinlerin doğru yönlendirilmesi ve geleceğimizi şekillendirmeleri için, hazırlanan strateji belgelerini raflarda duran değil, yaşayan ve herkes tarafından benimsenmiş bir yol haritasına dönüştürmeliyiz. Bununla beraber, icat çıkarmaktan korkmayan yeni nesilleri yetiştirme yollarını aramaya devam etmeliyiz.